

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	7 Mawrth 2022
Teitl:	Diweddariad ar yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ynghylch Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021
Pwrpas yr adroddiad:	Rhoi gwybod i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd am yr elfennau o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 sy'n berthnasol i'r Pwyllgor

Cefndir

Pasiwyd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn y Senedd ar 18 Tachwedd 2020 a rhoddwyd Cydsyniad Brenhinol iddi ar 20 Ionawr 2021. Gweithredir y Ddeddf drwy gyfrwng tri Gorchymyn Cychwyn a fydd yn dod ag amrywiol agweddau o'r Ddeddf i rym gam wrth gam.

Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n drafftio Canllawiau Statudol ar y gwahanol agweddau ar y ddeddfwriaeth gan gynnwys:

- Cynnal arolwg ynghylch amserau cyfarfodydd gyda'r nod o hyrwyddo a chefnogi aelodaeth awdurdodau lleol;
- Sicrhau bod cyfleoedd rhesymol ar gael i Aelodau o ran hyfforddiant a datblygu, a chyfleoedd i gynnal adolygiad blynyddol o anghenion hyfforddiant a datblygu;
- Cyfranogiad y Cyhoedd ac Ymgysylltu;
- Cynllun Deisebau;
- Cyfansoddiad y Cyngor, a Chanllaw i Gyfansoddiad y Cyngor;
- Gwneud darpariaeth i alluogi Arweinwyr y Weithrediaeth ac Aelodau'r Weithrediaeth i rannu swyddi;
- Sicrhau trefniadau craffu effeithiol;
- Trefniadau Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu;
- Swyddogaethau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd;
- Swyddogaethau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Er bod y rhan fwyaf o'r uchod eisoes ar waith, bydd y Canllawiau Statudol yn ceisio dehongli'r ddeddfwriaeth, egluro'r prosesau a'r trefniadau a dwyn ynghyd yr holl ganllawiau blaenorol mewn un ddogfen.

e.e. Ar hyn o bryd gofynnir i Aelodau am eu barn ar amserau cyfarfodydd, ond bydd y canllawiau'n egluro materion sydd i'w hystyried megis

- a yw'n well cael cyfarfodydd yn ystod y dydd neu gyda'r nos
- a yw cyfarfodydd yn mynd i fod mewn sawl lleoliad
- beth yw hyd delfrydol y cyfarfodydd

- a yw amseroedd penodol yn achosi anawsterau i gynghorwyr sydd â nodweddion penodol megis rhywedd, crefydd, bod â chyfrifoldebau gofalu neu fod mewn cyflogaeth.

Dyletswydd i annog pobl leol i gyfranogi pan fo prif gynghorau yn gwneud penderfyniadau

Mae adrannau 39-41 o Bennod 4 o Fil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) yn mynnu bod rhaid i brif gyngor lunio a chyhoeddi “strategaeth cyfranogiad y cyhoedd” sy’n cynnwys hybu ymwybyddiaeth o swyddogaethau’r cyngor, sut mae dod yn aelod, beth mae aelodaeth yn ei olygu, dulliau o’i gwneud yn fwy hwylus i bobl gael gwybodaeth am benderfyniadau a wnaed neu sydd i’w gwneud, cyflwyno sylwadau, dwyn safbwyntiau’r cyhoedd i sylw pwyllgorau trosolwg a chraffu a hybu ymwybyddiaeth ymhlith aelodau o fanteision defnyddio’r cyfryngau cymdeithasol i gyfathrebu â phobl leol.

Cyflwynwyd y polisi cyfranogi drafft i’r Cabinet ar 2 Tachwedd 2021 a bu ymgynghoriad cyhoeddus gyda thrigolion Ceredigion yn dilyn hynny. Bydd y polisi’n cael ei adolygu ar ôl derbyn y Canllawiau Statudol Terfynol oddi wrth Lywodraeth Cymru, cyn eu cyflwyno i’r Cyngor yn ystod y Weinyddiaeth nesaf.

Daw’r ddarpariaeth hon i rym ar 5 Mai 2022, ond ni ddisgwylir y canllawiau statudol terfynol tan fis Medi 2022.

Dyletswydd i wneud cynllun deisebau

Mae adran 42 o Bennod 4 o Fil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) yn ymwneud â’r gofyniad i wneud cynllun deisebau, gan gynnwys deisebau electronig.

Bydd system ddeisebau ar-lein ar gael drwy system rheoli cyfarfodydd Modern.gov a chaiff cynllun interim ei ddrafftio. Ar ôl derbyn y Canllawiau Statudol gan Lywodraeth Cymru bydd y cynllun yn cael ei gyflwyno i’r Cyngor i’w gymeradwyo a nodir hyd a lled y system e-ddeisebau.

Daw’r ddarpariaeth hon i rym ar 5 Mai 2022, ond ni ddisgwylir y canllawiau statudol terfynol tan fis Medi 2022.

Dyletswydd i gyhoeddi cyfeiriadau swyddogol

Mae adran 43 o Bennod 4 o Fil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) yn mynnu bod prif gyngor yn cyhoeddi cyfeiriad electronig a chyfeiriad post ar gyfer pob aelod o’r cyngor, fel bod modd anfon gohebiaeth ar gyfer yr aelod i’r cyfeiriadau hyn.

Mae cyfeiriadau electronig a chyfeiriadau post y rhan fwyaf o Aelodau Cyngor Sir Ceredigion ar wefan y Cyngor ar hyn o bryd. Daw’r ddarpariaeth hon i rym ar 5 Mai 2022 a bydd cyfeiriadau electronig ar gyfer pob Aelod yn cael eu hychwanegu i wefan y Cyngor yn dilyn yr etholiadau ym mis Mai 2022. Nid oes rhaid nodi cartref y Cynghorydd fel cyfeiriad post.

Darlledu cyfarfodydd yn electronig

Mae adrannau 46-51 o Bennod 4 o Fil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) yn cynnig bod prif gynghorau yn gwneud a chyhoeddi trefniadau i sicrhau bod darllediad

o drafodion cyfarfod ar gael fel bod aelodau o'r cyhoedd sydd ddim yn y cyfarfod yn gallu gweld a chlywed y trafodion, a bod y darllediad ar gael am gyfnod penodedig ar ôl y cyfarfod. Bydd hyn yn gymwys i gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd, gan gynnwys gweithrediaeth prif gyngor, pwyllgor neu is-bwyllgor i weithrediaeth prif gyngor, pwyllgor neu is-bwyllgor i brif gyngor, cyd-bwyllgor, neu is-bwyllgor i gyd-bwyllgor, o ddau brif gyngor neu ragor.

Dywed y ddeddfwriaeth fod Gweinidog Cymru yn gallu, drwy reoliad, gwneud rhagor o ddarpariaethau mewn perthynas â darlledu trafodion cyfarfod. Ar hyn o bryd rydym yn aros am Ganllawiau Statudol i egluro pa gyfarfodydd y bydd angen eu darlledu, ond rhagwelir mai'r gofyniad lleiaf fydd darlledu cyfarfodydd y Cyngor a'r Cabinet fel sy'n digwydd ar hyn o bryd.

Yn dilyn cais llwyddiannus am gyllid y llynedd i dalu am y gost o brynu a gosod caledwedd a fydd yn uwchraddio Siambr y Cyngor i fodloni gofynion y ddeddfwriaeth parthed cyfarfodydd hybrid, mae'r system honno wrthi'n cael ei gosod. Fodd bynnag, bu'n her cael gafael ar rannau megis microsglodion ac mae hyn wedi oedi'r broses osod.

Yn unol â'r ddeddfwriaeth, drafftwyd protocolau ar gyfer cyfarfodydd aml-leoliad. Caiff y rhain eu hadolygu ar ôl derbyn y Canllawiau Statudol Terfynol gan Lywodraeth Cymru, cyn eu cyflwyno wedyn i'r Cyngor yn ystod y Weinyddiaeth nesaf.

Nid oes dyddiad eto ar gyfer cael y canllawiau statudol gan Lywodraeth Cymru.

Camau nesaf

Ar ôl derbyn y Canllawiau Statudol Terfynol gan Lywodraeth Cymru, bydd yr holl bolisiâu, gweithdrefnau a phrotocolau drafft yn cael eu hadolygu cyn eu cyflwyno i'r Cyngor i'w hystyried. Oherwydd yr oedi cyn derbyn y Canllawiau, ac oherwydd bod y cyfnod cyn-etholiadol ar fin dechrau, bydd yr adroddiadau yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor yn ystod y Weinyddiaeth nesaf.

Argymhelliad:

Bod y Pwyllgor yn nodi'r elfennau o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 sy'n berthnasol i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Atodiadau:

Dim

Papurau Cefndirol:

Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021:

<https://busnes.senedd.cymru/mglIssueHistoryHome.aspx?Ild=26688>

Enw:

Nia Jones

Teitl swydd:

Rheolwr Corfforaethol – Gwasanaethau Democrataidd

Dyddiad:

22.02.2022